

Viktors Klingbergs familj

Viktor Klingberg (1856-1947) var 37 år när han utvandrade till Södra Afrika 1894. Han blev kvar där i 53 år tills han dog 1947, nära 91 år gammal.

Viktor gifte sig i Sydafrika 1912, 56 år gammal, med **Martha Petronella (Marthie) de Klerk** (? - 20/12 1951).

Marthie var sydafrikanska och född i Kapkolonin.¹ Hennes namn visar att hon kom från en boerfamilj; det verkar som om hon hade afrikaans som modersmål, men att hon och Viktor främst talade engelska med varandra.² När Viktor gifte sig bodde han sedan 10 år i Dordrecht och han bodde kvar där ett par år till med Marthie innan de flyttade; från senast 1919 bor de i Johannesburg där de blir kvar (på ett par olika adresser) tills de dör 1947 resp. 1951.

Viktor och Martha fick inga barn. Marthie skriver i ett brev 1919 att hon haft två missfall, varav ett var livshotande och krävde en allvarlig operation. Däremot adopterade de Marthies systerson **Alfred Edwa de Klerk Muir** (14/4 1901 - 8/9 1950)³ som blivit föräldralös.⁴ Edwa adopterades först av sina morföräldrar, d.v.s. Marthies föräldrar, men togs sedan om hand av Marthie och Viktor.

Adoptivsonen Edwa gifte sig två gånger och fick sammanlagt 6 barn (varav det sista postumt):

1. 9/3 1929 med **Jeannie Thomson Cook** (27/5 1905? – 1946).

Barn:

- a. **David Victor** (29/3 1930 -)
- b. **Edwa Alfred** (16/11 1931 -)
- c. **Jean Margie** (13/11 1934 -)
- d. **Shirley Heather** (20/3 1940 -)

2. Med **Susanna Carolina du Plessis, f. Jansen** (28/6 1921 -).

Barn:

- a. **Yvonne Zirkie** (10/2 1949 -)
- b. **Marlene Cheryl** (5/12 1950 -)

Edwa behöll sin fars efternamn Muir; alla hans barn hette därför också Muir, och det finns alltså inga med namnet Klingberg kvar efter Viktor. Edwa blev apotekare och bodde åtminstone 1936 granne med Viktor och Marthie i Johannesburg; han dog 1950 i Johannesburg. Hans döttrar Margie och Heather besökte Sverige och träffade släkten på Mackmyra någon gång på 1960-talet.

¹ Enligt Sydafrikas dödsregister.

² Engelskan i Marthies brev visar att det inte var hennes modersmål. Hon skriver i brevet också "We use almost 3 languages in the house" (d.v.s. engelska, afrikaans och svenska, som Marthie inte kunde). Viktors och Marthies testamenten är båda skrivna på engelska; adoptivsonen Edwas däremot på afrikaans.

³ Edwa var tilltalsnamnet; han skriver under t.ex. äktenskapsbeviset med "E. Muir". Edwa ser ut som en förkortning av Edward, men det står Edwa i flera olika dokument så det är tydligen det officiella namnet. (Kanske en ovanlig kortform av Edward?)

⁴ Edwas mor **Elizabeth Danetta Willemeintje Abramina Muir, f. de Klerk**, dog redan 1901, samma år som Edwa föddes; när hans far **Alfred Muir** dog är okänt.

Viktors testamente

Viktor skrev ett testamente 15/1 1915, tre veckor efter sitt giftermål, där han testamenterar sin egendom till i första hand sina ev. barn, i andra hand sina föräldrar om någon av dem lever, och i tredje hand med hälften var hans fru Martha och hans systerdotter Ingeborg (dotter till hans döda bror Richard i England). Ett par år senare (27/9 1915) ändrar han testamentet så att Martha ärver allt, och 1935 gör han ett tillägg att om Martha dör före honom ska Edwa ärva allt.

Oklara punkter

Det finns några dunkla punkter om Viktors familj, där mer forskning behövs (förhoppningsvis kan fler originaldokument från Sydafrika dyka upp):

1. Bröllopet. Marthie skriver i ett brev 28/11 1919 att hon och Viktor gifte sig 24/12 1912.⁵ Det finns ingen anledning att betvivla detta,⁶ men några dokument som visar omständigheterna känner vi inte till, och vi vet inget om Marthies föräldrar och bakgrund. Viktor bodde vid giftermålet i Dordrecht sedan 10 år. Vi vet inte varifrån Marthie kom, men hennes adopterade systerson Edwa de Klerk Muir var född i Dordrecht 1901 (enl. dödsregistret), så det verkar troligt att Marthie och hennes familj bodde i Dordrecht, och att bröllopet ägde rum där; om Marthie även var född där vet vi inte.

Besynnerligt är att det verkar som om Viktor inte berättade med en gång för familjen i Sverige att han gift sig. Det nämns ingenting om det i de brev han skrev 14/10 1912 och 21/4 1913, de två sista bevarade breven före kriget, fast han i båda breven säger att han har en del utgifter för bosättning etc. Han kan naturligtvis ha skrivit om det i andra brev (kanske till sin mamma?), men Marthie skriver 28/11 1919 till sin svåger Erland "I am sure by this time you know that your brother is married", vilket också tyder på att Viktor inte berättade med en gång, och troligen inte innan första världskriget gjorde kommunikationerna osäkra.

2. Marthies ålder. Här har vi tre motstridiga uppgifter:

1. Viktor skriver i ett brev till sin bror Erland 26/9 1920 "Min hustru är född 24 april 1883", säkert som svar på en fråga från Erland som ju skrivit en släktbok och som säkert var den som låg bakom artiklarna i Svenska Släktkalendern 1919 och 1936, där detta datum står. Detta skulle betyda att Marthie var 29 år när de gifte sig. (Viktor var som sagt 56.)
2. Marthie skriver i ett brev 11/12 1936 (i anslutning till att Viktor nyss fyllt 80) "I am already 60 years of age, I still feel so young". Detta skulle betyda att hon var född 1876, eller kanske något år tidigare. I så fall var hon (minst) 36 år när hon gifte sig.
3. Marthie dog 20/12 1951. I dödsregistret står tyvärr inget födelsedatum, men ålder 79 år och 9 månader. Detta skulle innebära att hon var född i februari-mars 1872, och att hon var 40 år när hon gifte sig. (Men sådana uppgifter kan vara fel; t.ex. är motsvarande uppgift för Viktor 3 månader fel.)

Som sagt fick Marthie inga egna barn, men hon hade två missfall.

⁵ I Svenska Släktkalendern 1919 och 1936 står 25/12 1912, säkerligen baserat på en uppgift från Viktor, men detta är nog ett tryckfel eller att Viktor minns datum fel.

⁶ Det bestyrks också av att Viktor tre veckor senare, den 15/1 1913, upprättar ett testamente där han talar om sin fru "Martha Petronella Klingberg, born de Klerk".

Om hon var 40, eller nära 40, när de gifte sig så är det inte så konstigt att de inte fick några barn, kanske snarare ovanligt att hon hunnit med två missfall. Om hon var 29 så verkar de haft mer otur.

Den bästa (men inte enda) förklaringen är kanske att dödsregistret har åtminstone nästan rätt, och att hon var född 1872-1873, och att hon i brevet 1936 avrundat sin ålder. Då är uppgiften i Viktors brev (och Svenska Släktkalendern) fel. Viktor kanske har skrivit en siffra fel av misstag och Marthie var kanske född 24/4 1873?

3. Adoptivsonen. Viktor och Marthie hade som sagt en adoptivson, Alfred *Edwa* de Klerk Muir (1901-1950), men det är oklart om han verkligen var formellt adopterad, och vad det i så fall betydde enligt sydafrikansk lag. Marthie skriver i ett brev (28/11 1919) "1 fine boy whom we adopted, my late sister's son, ... my Husband was kind enough and allowed me to adopt him". I Marthies testamente (1951) kallas Edwa "my late adopted son" (han var då död, men hans barn ärvde det mesta). I Viktors testamente (i ett tillägg från 1935) står Edwa som ensam arvinge om Marthie skulle dö före Viktor, men han står bara med namn, utan att relationen förklaras. Kanske var Edwa adopterad av Marthie ensam?

I Sydafrikas dödsregister står Viktor (död 8/8 1947) som barnlös; Martha (död 20/12 1951) står först som barnlös (registrerad 9/1 1952), men detta uppdateras (11/11 1952) och Alfred Edwa de Klerk Muir anges som hennes barn. (Han var då redan död, och hans barn anges därför också.) I Edwas egen post i dödsregistret (död 8/9 1950) står som föräldrar bara hans biologiska föräldrar Alfred Muir och Elisabeth D W A de Klerk. (Varken Edwas eller Marthas post i dödsregistret talar om adoptivföräldrar eller adoptivbarn.) I Marthies bouppteckning står däremot upprepade gånger "child of adopted son".

Vi vet inte heller när Edwa kom till Viktor och Marthie, men han var 11 år när de gifte sig och gissningsvis kom han ganska snart därefter och levde sin tonårstid hos dem.